

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ І МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН

РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання та захисту курсових робіт для
здобувачів вищої освіти
спеціальності 052 Політологія: навчально-
методичний посібник

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 052 Політологія

Івано-Франківськ
2025

УДК 32 (075.8)

Доцяк І. І., Москалюк М. Ф. Рекомендації до написання та захисту курсових для здобувачів вищої освіти спеціальності 052 Політологія: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ, 2025. – 31 с.

Рецензенти:

Монолатій І. С.—доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Климончук В. Й.—доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Протокол № 8 від 19 .03. 2025 р.)*

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Основні етапи написання курсової роботи... ..	6
III. Обсяг курсової роботи та правила її оформлення.....	12
IV. Порядок захисту курсової роботи.	15
V. Рекомендована література.....	18
VI. Додатки	20

I. Загальні положення

Курсова робота – самостійна науково- дослідницька праця, що синтезує підсумок вивчення цієї навчальної дисципліни в межах нормативної складової освітньої програми підготовки фахівців, має чітко визначену політологічну проблематику та є формою контролю набутих студентом у процесі навчання знань, умінь і навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків.

Виконання курсової роботи поглиблює фахові знання студентів-політологів, підвищує їх теоретичний рівень, розширює кругозір, сприяє творчому засвоєнню методології наукових досліджень, передбачає елементи самостійного аналізу.

Курсову роботу виконують на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, прогресивного досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень визначеного об'єкта з метою вирішення встановлених прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності. Курсова робота повинна містити результати теоретичних і прикладних досліджень, носити творчий характер.

Метою підготовки курсових робіт є виявлення вміння студента самостійно виконати наукове дослідження з обраної проблеми, продемонструвати набуті під час навчання професійні компетенції в науково-дослідній сфері.

Метою курсових робіт із загальної теорії політики є:

- критичний аналіз сучасного дослідницького досвіду в галузі політичної науки ;
- поглиблення, узагальнення і закріплення фахових знань студентів з актуальних політологічних проблем ;
- подальший розвиток умінь підбору й опрацювання довідкової, навчальної і наукової літератури за темою курсової роботи;
- стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку;
- формування вмінь самостійної обробки навчально-методичних матеріалів та їх практичної реалізації;

- вдосконалення дослідницьких умінь та навичок студентів;
- уміння вести спостереження за власними механізмами дослідницького пошуку з метою усвідомлення найефективніших способів використання власних ресурсів у процесі формування науково-дослідної компетенції;
- аналіз конкретних політологічних фактів, їх узагальнення;
- творче розв’язання фахового завдання із загальної теорії політики.

Написання курсової роботи тісно пов’язане з інтегральною компетентністю (здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній та безпековій сферах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорій та методів політичної науки), загальними компетентностями (здатність бути критичним і самокритичним.

та спеціальними (фаховими) компетентностями (здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітико-дослідницький апарат сучасної політичної науки; здатність застосувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу; здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців і нефаківців; здатність аналізувати та розуміти сучасний стан і тенденції розвитку міжнародних відносин, їх вплив на національну безпеку держави, об’єктивний характер європейських та євроатлантичних інтеграційних процесів, шляхи досягнення сумісності із збройними силами країн Організації Північноатлантичного договору (НАТО).

У результаті студенти повинні:

- здійснювати науковий аналіз політологічного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;

- дотримуватися правил академічної доброчесності;
- доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних політологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються;
- обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу

конкретного політологічного матеріалу;

- використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної політологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;
- планувати, організовувати, здійснювати презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в галузі політології.

Курсова робота сприяє кращому засвоєнню теоретичних знань та аналізу практичних питань дисципліни, надає можливість виявити здатність студента самотійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції, рекомендації з предмета дослідження.

Матеріали курсової роботи можуть бути використані для подальшої дослідницької роботи і написання кваліфікаційних робіт.

Курсова робота виконується: для здобувачів ОП Політологія на другому курсі із Загальної теорії політики та на третьому році навчання із Теорії міжнародних відносин: для здобувачів ОП Політологія. Національна безпека Система національної безпеки на другому році навчання і Соціокультурна та інформаційна безпека держави на третьому році навчання.

II. Основні етапи виконання курсової роботи

1. Вибір теми. Тематика курсових робіт розробляється щорічно, затверджується на засіданні кафедри політичних наук на початку навчального року. До 1 жовтня студент повинен визначитися із темою (*див. Додаток А*). У вказаний термін кафедра затверджує студентам теми курсових робіт, а також призначає наукових керівників, як правило – це викладачі кафедри політології та політичних інститутів і процесів. Зміна затвердженої теми допускається лише як виняток, коли

таку необхідність аргументовано обрентовує студент і науковий керівник.

Тематика курсових робіт повинна відповідати сучасним вимогам щодо викладання фахових політичних

дисциплін у вищих навчальних закладах (спеціальність – політологія), бути різноманітною, щоб студенти могли вибрати тему відповідно до нахилів і інтересів.

Назва курсової роботи має бути, по можливості, короткою, відповідати змісту початкової дисципліни та суті наукової проблеми (завдання), вказувати на мету дослідження.

2. Підготовка до захисту. Студенти разом із науковим керівником складають план курсової роботи, визначають графік її написання, список джерел та літератури. Науковий керівник у визначені терміни перевіряє рівень готовності курсової роботи, з метою надання методичної допомоги проводить індивідуальні консультації. Інформація щодо підготовки курсових робіт періодично розглядається на засіданнях кафедри.

Загалом процес підготовки курсової роботи можна умовно поділити на декілька етапів. *(див. Додаток Б)*

Перший етап розпочинається із визначення та затвердження теми і плану курсової роботи, пошуку відповідної літератури та складання бібліографічного списку. Бібліографічний опис складається із заголовка (автор, назва) та даних про місце видання, видавництво, рік видання та інші дані (кількість сторінок, том, номер тощо).

На другому етапі студент опрацьовує бібліографічну літературу. При цьому рекомендується здійснювати як короткі письмові виклади змісту книг, статей тощо, так і записи власних суджень стосовно досліджуваної проблематики. (Їх доцільно записувати не в тексті конспекту, а на полях). Систематизація в окремих папках зібраного матеріалу за проблематикою сприяє викристалізації плану роботи.

Третій етап безпосередньо пов'язаний із написанням курсової роботи. Структура курсової роботи включає такі елементи:

- титульна сторінка;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина;

- висновки;
- список літератури;
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи (цей аркуш не нумерується, але враховується в загальну нумерацію) і основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа.

Він містить відомості, які подають у такій послідовності:

- I. назва навчального закладу, повна назва кафедри, де виконується наукове дослідження;
- II. повна назва документа із зазначенням теми та дисциплін, з якої пишеться робота;
- III. курс, індекс та номер групи студента, спеціальність (спеціалізація), прізвище, повні ім'я та по батькові у родовому відмінку;
- IV. вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали керівника;
- V. національна оцінка, кількість балів, оцінка ECTS;
- VI. члени комісії (підписи, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали);
- VII. місто та рік виконання курсової роботи.

Стандарт оформлення титульного аркуша може змінюватися.

Інформацію про такі зміни повідомлятиме кафедра (*див. Додаток В*). Зміст подають на початку роботи (порядковий номер 2 при загальній нумерації сторінок). Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків, додатків, списку використаної літератури.

Якщо в курсовій роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальну розшифровку (Див. додаток Д). Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми (завдання), її значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій нижче послідовності. Графічно кожна назва виділяється жирним шрифтом, наприклад:

- I. **Актуальність дослідження/роботи.** Шляхом критичного аналізу нормативно-правової бази, порівняння з відомим вирішенням проблеми, визначення суперечностей, які необхідно розв'язати, обґрунтовують актуальність і доцільність роботи.
- II. **Мета і завдання дослідження** повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження. Від поставлених завдань залежать структура курсової роботи, логіка, системність, можливість досягнення мети дослідження та формулювання обґрунтованих висновків. Тому варто дотримуватись логічної послідовності при формулюванні завдань. Наприклад, використовувати такі слова: розглянути, дослідити, дати характеристику; провести, здійснити; розкрити; критично проаналізувати; оцінити; виявити, визначити, виділити, виокремити; систематизувати, структурувати; узагальнити, класифікувати; окреслити; обґрунтувати; довести; розробити; сформулювати, сформувати; запропонувати, внести пропозиції, розробити рекомендації тощо.
- III. **Об'єкт дослідження** – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію й обрано для вивчення.

IV. **Предмет дослідження** міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове

V. **Методи дослідження.** Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перелічують використані наукові методи дослідження та змістовно відзначають, що саме досліджувалось кожним методом; обґрунтовується вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків.

VI. **Структура і обсяг роботи.** Подають перелік структурних елементів курсової роботи та відомості про обсяг

Рекомендується писати вступ після завершення основної частини, оскільки тоді можна точніше розставити необхідні акценти.

В основній частині викладаються відомості про предмет дослідження. Вона складається з трьох розділів та підрозділів. Їх зміст розкривається в логічній послідовності. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку з обґрунтуванням застосованих методів дослідження. Спочатку аналізуються теоретико-методолгічні аспекти проблеми, закономірності розвитку досліджуваних явищ і принципи функціонування. Кожен розділ і підрозділ завершується короткими висновками, що випливають з тексту. Висновки до розділів можуть містити пронумероване викладення результатів дослідження, одержаних у відповідному розділі. Перед студентом не стоїть завдання відкрити в курсовій роботі нові наукові положення. Він повинен у процесі висвітлення питань теми виявити спроможність користуватися науковою літературою, пов'язати теоретичні положення з практикою.

У загальних висновках важливо не викладати короткий зміст курсової роботи, а підсумувати основні результати дослідження. Найкраще це можна зробити шляхом відповідей на завдання, поставлені у вступній частині. Окрім стислого викладення теоретичних і практичних результатів, отриманих автором роботи особисто в ході дослідження у висновках обґрунтовуються

перспективи проведення

подальших досліджень у цій галузі (посилання на інших авторів, їх цитування, а також наведення загальновідомих істин не допускаються).

Висновки подають безпосередньо після основної частини, починаючи з нової сторінки.

Список використаної літератури повинен відображати той обсяг, який реально студент опрацював. Література має бути різноманітною. Її бажано структурувати за видами, але з наскрізьною номерацією (*див. Додаток Е*). До цього списку включають публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі та чий дослідження прямо чи опосередковано використано для засвідчення авторської думки. Усі джерела наводять мовою видання. До списку використаних джерел, оформленого з урахуванням усіх чинних вимог, слід включати новітні видання, у тому числі електронні носії та інтернет-джерела. Бажаним є використання наукової літератури іноземними мовами.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприймання курсової роботи (таблиці, схеми, графіки тощо). Обов'язково необхідно посилатися на джерело, звідки взята інформація.

Курсова робота студента має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні курсової роботи студент зобов'язаний:

- з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні курсової роботи;
- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;
- не допускати проявів академічної недоброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Курсова робота, у якій виявлено ознаки академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності не допускається до захисту та повертається студенту на виправлення та доопрацювання.

Види академічної відповідальності (зокрема, додаткові та/або

деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності (п. 3. 3. Кодексу честі Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника). Академічним плагіатом вважається оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Серед інших видів порушень академічної доброчесності, окрім академічного плагіату, є:

- самоплагіат – оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу.

Для уникнення академічного плагіату при написанні курсової роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі дані. Якщо у роботі використано запозичений матеріал без посилання на автора та джерело, то робота за рішенням кафедри знімається з розгляду. Перевірці на плагіат підлягає основна частина роботи (без списку використаних джерел та додатків) в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx, *.rtf. Унікальність роботи має перевищувати 75%.

Завершена робота подається науковому керівнику не пізніше як за два тижня до захисту. Керівник пише відгук на роботу і подає його завідувачу кафедри. У відгуку дається попередня оцінка і формулюється висновок – “Робота допускається до захисту” або

“Робота не допускається до захисту”. Якщо курсова робота не допускається до захисту, то студент повинен переробити її відповідно до зауважень керівника і рецензентів. Робота не допускається до захисту, якщо вона, по-перше, не має самостійного характеру; по-друге, списана з літературних джерел або у інших авторів; по-третє, викладена схематично, фрагментарно, без розкриття основних питань; по-четверте, в тексті містяться істотні помилки; по-п’яте, науковий апарат оформлений неграмотно, а текст написаний неохайно.

Можливі деякі зауваження рецензента будуть незрозумілими студентові або на його погляд неправомірні. За допомогою рецензента необхідно з’ясувати суть цих зауважень, а під час захисту курсової роботи навести докази для обґрунтування своєї позиції.

Особлива увага приділяється помилковим положенням і недолікам. Перш за все слід з’ясувати, в чому полягає помилка. Тільки зрозумівши суть помилки, можна її виправити. Після цього слід розібратися в недоліках роботи і звернути увагу на побажання рецензента.

Отже, підготуватися до захисту курсової роботи – це означає згідно з рецензією усунути помилки і недоліки, опрацювати відповідну літературу, поглибити розуміння тих чи інших аспектів теми, продумати логіку свого виступу і докази основних висновків, усвідомити написане в роботі та бути готовому, якщо в цьому буде потреба, пояснити наведені положення.

III. Обсяг курсової роботи та правила її оформлення

1. Обсяг роботи. Обсяг курсових робіт становить 35-40 сторінок друкованого тексту (з розрахунку 1 сторінка –1860 знаків). Виходити за встановлений поріг обсягу не рекомендується.

2. Правила оформлення курсової роботи. Оформлення курсової роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт, а також естетичним і орфографічним нормам. Курсова робота має бути

написана в науковому стилі, як правило, державною мовою. Текст роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм), шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 15 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають із нової сторінки. Заголовки структурних елементів роботи (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ) друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки), шрифт напівжирний.

Помилки слід виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому місці між рядками виправленого зображення. Виправлене повинно бути чорного кольору. Структурні елементи курсової роботи “Зміст”, “Перелік умовних позначень, скорочень і термінів”, “Вступ”, “Висновки”, “Список літератури”, “Додатки” не нумерують, а їх назви є заголовками структурних елементів. Вони, а також розділи роботи починаються з нової сторінки. Розділи і підрозділи повинні обов'язково мати заголовки. Заголовки розділів слід починати з абзацу і друкувати малими літерами, крім першої великої букви без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж три інтервали.

Не слід розміщувати назву в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Нумерація сторінок. Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації упродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. На титульному аркуші роботи, який є її першою сторінкою,

номер не ставлять. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Нумерація розділів і підрозділів. Розділи і підрозділи нумерують арабськими цифрами. Номер розділу ставиться після слова “Розділ”, а його заголовок пишеться з нового рядка. Крапка після цифри не ставиться. Номер підрозділу складається з номера розділу і під порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою.

Наприклад, 1.2—де 1—номер розділу, 2—номер підрозділу.

Нумерація ілюстрацій, таблиць і схем. Ілюстрації, таблиці і схеми нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією, за винятком тих, що наведені у додатках. Номер складатиметься із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, таблиці, схеми, відокремлених крапкою. Після номерів крапку не ставлять. Наприклад, 3.2 (*друга таблиця третього розділу*).

Якщо графіки, схеми, таблиці, діаграми і т.п. наводяться не у додатках, їх слід розміщувати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації і таблиці мають бути посилання в роботі. Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. Назви таблиць друкують над таблицею малими літерами, крім першої великої.

Оформлення додатків. Кожен додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої. Посередині рядка над заголовком друкується слово “Додаток” і велика літера української абетки, що позначає додаток. Додатки слід позначати літерами в алфавітному порядку за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч. Наприклад, *Додаток А*. Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Оформлення посилань. У курсовій роботі автор обов’язково посилається на джерела і літературу, звідки взято цитату, факт, цифрові дані тощо. Якщо думка передається дослівно, вона береться в лапки. Пропущені слова чи факти помічаються трикрапкою (...), але скорочення не повинно перекручувати зміст цитати. Під час роботи з

різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки, а саме: [32, с. 85]. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки. Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, то можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору потрібно наводити цитати.

Більш детальну інформацію про правила посилання на використані джерела і літературу можна отримати у бібліографічних відділах бібліотек. (*Приклади оформлення бібліографічного опису подані у Додатку Ж*).

Оформлення списку використаних джерел. Наприкінці курсової роботи наводиться список використаних джерел. До цього списку включають публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі та чий дослідження прямо чи опосередковано використано для засвідчення авторської думки. Усі джерела наводять мовою видання. До списку використаних джерел, оформленого з урахуванням усіх чинних вимог, слід включати новітні видання, у тому числі електронні носії та інтернет-джерела. Бажаним є використання наукової літератури іноземними мовами. На всі наукові джерела, що представлені в бібліографії, повинні бути посилання в тексті курсової роботи. (*див. Додаток Ж*).

IV. Порядок захисту курсових робіт

Захист роботи відбувається напередодні весняно-літньої сесії (4 семестр), завершується виставленням залікової оцінки за університетською (100-бальною) та національною (“відмінно”, “добре”, “задовільно” “незадовільно”) шкалою оцінювання.

Шкала оцінювання успішності

Університетська	Національна	Шкала ЕКТС
90 – 100	відмінно	A
80 – 89	добре	B
70 – 79		C
60 – 69	задовільно	D
50 – 59		E
25 – 49	незадовільно	FX
1 – 24		F

При визначенні підсумкової оцінки курсової роботи враховуються змістовні аспекти роботи та якість її захисту. При оцінюванні курсової роботи беруть до уваги:

- вміння автора стисло, послідовно й чітко викласти сутність та результати дослідження;
- обґрунтованість мети роботи, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;
- відповідність розробки, аналізу, рішення проблеми кваліфікаційному рівню бакалавра;
- змістовність і цілісність структури курсової роботи;
- інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом, логічний зв'язок між проблемою і розподілом курсової роботи на розділи та підрозділи;
- оригінальність, правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;

- вміння знаходити і опрацьовувати наукову інформацію;
- використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;
- надійність методів дослідження та достатність глибини дослідження;
- ґрунтовність отриманих теоретичних висновків, чіткість висновків;
- наявність всіх необхідних структурних елементів у роботі та їх логічна послідовність;
- відповідність курсової роботи встановленим вимогам;
- загальне оформлення курсової роботи.

Захист курсових робіт проводиться перед комісією у складі 2, 3-х викладачів кафедри за участю наукового керівника і студента. Захист починається виступом студента у межах 5–7 хвилин. На закінчення голова або один із членів комісії зачитує відгук рецензента, після чого відбувається обговорення з приводу оцінки за курсову роботу.

У виступі студенту не потрібно переказувати зміст цієї роботи. Автор звертає увагу, перш за все, на завдання, які ставилися, рівень їх виконання, одержані висновки. У виступі зазначаються і труднощі, які виникли в процесі написання курсової роботи. Слід також сказати, які зауваження рецензента і чому є студентові незрозумілі або неправомірні. Загалом автор роботи повинен продемонструвати глибоке розуміння проблематики, аргументовано дати відповідь на поставлені питання. Від того, як студент представить роботу до захисту, багато в чому залежать оцінка за роботу, тому необхідно добре продумати свій виступ, можна викласти його для себе письмово.

У процесі захисту курсової роботи студент може відстоювати свої погляди і думки. Це і є використання елементів проблемного методу навчання, що спонукає студентів до творчого мислення.

Результати захисту курсової роботи комісія оцінює за чотирибальною системою: “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”. Оцінку за курсову роботу викладач виставляє в екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента. При оцінці вказується якість роботи, її науковий рівень, ступінь самостійності та логічності у викладанні матеріалу, її оформлення, рецензія наукового керівника, виступ студента на захисті, його відповіді на поставлені

питання. Оцінка відмінно ставиться тоді, коли в курсовій роботі студент на основі глибоких знань предмета дослідження дає самостійний аналіз матеріалу, демонструє елементи наукової творчості. Оцінку добре отримують роботи, які виконані на належному теоретичному рівні, повно і всебічно висвітлюють питання теми. Оцінку задовільно мають ті роботи, в яких правильно висвітлюються основні питання теми, але не виявлено вміння логічно правильно викладати матеріал, самостійного аналізу літератури, містяться окремі помилкові положення. Оцінка незадовільно ставиться тоді, коли студент не може відповісти на зауваження рецензента, пояснити висновки і теоретичні положення теми, не володіє матеріалом роботи. У такому випадку студент зобов'язаний повторно захистити роботу. Термін повторного захисту визначає деканат, але не пізніше строку, встановленого ектором на ліквідацію академзаборгованості.

Кращі курсові роботи студентів рекомендуються на конкурс студентських наукових робіт, використовуються для виступу на студентських наукових конференціях.

V. Рекомендована література

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи: навч. посіб. К.: Форум, 2000. 270 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник К.: АБУ, 2002. 480 с.
3. Гавриленко О. П. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. 2008. 172 с.
4. Кодекс честі Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: <http://pnu.edu.ua/>
5. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» від 29 грудня 2015 року (зі змінами від 29 листопада 2017 року. URL: <http://pnu.edu.ua/>
6. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного оформлення списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302 : 2015 / авт.-упоряд. Дзумедзей Р. О., Стрихар І. Я., Мазур Н. Г. Івано-Франківськ, 2017. 7 с.
7. Наказ Міністерства освіти і науки України. 12.01.2017. №40. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 –2021 роки. URL : [http:// www. meduniv. lviv. ua/ files/ info/ nats_ strategia. pdf](http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf).
9. Петрук В. Г., Володарський Є. Т., Мокін В. Б. Основи науково-дослідної роботи: навчальний посібник. Вінниця: УНІВКРСУМ-Вінниця, 2005. 144 с.
10. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL : <http://pnu.edu.ua/>
11. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL : [http:// www. zakon. rada. gov. ua/ laws/ show/ 1556-18](http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18)

12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 No2145.
URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
13. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:[https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni_standarty/2020/07/052 Politolohiya.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni_standarty/2020/07/052_Politolohiya.pdf).
14. П'ятницька- Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник. К., 2002. 116 с.
15. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
16. Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В., Рибак С. Б. та ін. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: навчальний посібник. К.: Професіонал, 2006. 208 с.

VI. Додатки

Додаток А

Зразок заяви про вибір теми курсової роботи

Завідувачу кафедри політичних
наук проф. Монолатію І. С.
студента групи П-21
Григоровича П. В.

Заява

Прошу затвердити тему курсової роботи “Політичний режим: проблема ефективності” і призначити науковим керівником кандидата політичних наук, доцента Доцяка І. І.

Дата

Підпис

Процес написання курсової роботи

Етап	Формат	Термін виконання
Визначення напрямку дослідження курсвої роботи, вибір і затвердження теми та плану, складання бібліографії	Консультації. Самостійна робота	2-й тиждень
Опрацювання літератури	Консультації. Самостійна робота	5-й тиждень
Написання курсвої роботи	Консультації. Самостійна робота	13-й тиждень
Завершення написання курсвої роботи. Перевірка	Самостійна робота	14-й тиждень
Підготовка до захисту курсвої роботи. Захист. Оцінювання.	Самостійна робота	15-й тиждень

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Факультет історії, політології і міжнародних відносин**

Кафедра політичних наук

**Курсова робота
із загальної теорії політики
на тему: "Політичний режим: проблема ефективності"**

**студента II курсу
(спеціальність 052 Політологія)
Григоровича Павла Васильовича**

**Науковий керівник:
кандидат політичних наук,
доцент Доцяк Ігор Іванович**

**Національна оцінка:
Кількість балів:
Оцінка ЕКТС:**

**Члени комісії:
(підпис) д.політ. н., проф. Монолатій І. С.
(підпис) к.політ. н., доцент Липчук О. В.**

**Івано-Франківськ
2025**

Зразок переліку умовних позначень

ЄС-	Європейський Союз
СНД-	Співдружність Незалежних Держав
ООН-	Організація Об'єднаних Націй
НАТО-	Організація Північноатлантичного Договору
ПАРЄ-	Парламентська Асамблея Ради Європи
ППЄС-	Політична Партія "Європейська Солідарність"
ППГ-	Політична Партія "Голос"
НРУ-	Народний Рух України
ОСО-1-	Договір про обмеження стратегічних озброєнь
ГФ-	Громадський Форум
ДС-	Демократичний Союз
ФТУ-	Фронт Трудящих України
РЄ-	Рада Європи
ЕСПЛ-	Європейський суд з прав людини
РБ-	Республіка Білорусь
КНДР-	Корейська Народно-Демократична Республіка

Зразок бібліографічного опису використаних джерел і літератури

Джерела

1. Аристотель. Політика. Соч.:В 4 т. М.,1990. Т.4. 300 с.
2. Драгоманов М. Вибране. К., 1991. 250 с.
3. Костомаров М. І. Закон Божий (Книга буття українського народу). К.: Либідь, 1991. 40 с.

Законодавчі та нормативні документи, збірники документів і матеріалів

4. Українська націонал-демократія 1918-1929. Документи і матеріали. У 2 т. / Упорядник М. Кугутяк. Т. 2. Київ-Івано-Франківськ, 2004. 704 с.
5. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті. Документи і матеріали. У 3-х т. Мюнхен, 1983. Т. 1. 510 с.
6. Конституція України : офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.

Науково-довідкові видання

7. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищих навчальних закладів / Денисенко В. М., Угрин Л. Я., Шипунов Г. В. та ін. / за заг. ред.. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ, 2014. 766 с.
8. Кухта Б., Романюк А., Поліщук М. Хто є хто в європейській та американській політичній науці: малий політологічний словник / за ред. Б. Кухти. Львів: Кальварія, 1997. 288 с.

9. Мала енциклопедія українознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; Редкол. Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. К.: Довіра: Генеза, 1996. 942 с

Монографії, наукові статті, матеріали конференцій, автореферати дисертацій

10. Кармазіна М. Президентство: український варіант. К., 2007. 365 с.
11. Зелінська М. Індексний аналіз президентської влади за Конституцією України. Віче. 2011. №18. С. 9-12.
12. Головка А. А. Основні драйвери змін в сучасній політичній науці. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. Частина II. / Наук. ред. О. Ю. Висоцький. Дніпро: СПД. «Охотник», 2020. С. 66-68.
13. Осадчук І. Ю. Порівняльний аналіз президенціалізації системи правління у Білорусі та Казахстані: автореф. дис.. ...к. політ. наук: спец. 23.00.02. Львів, 2014. 20 с.

Підручники, навчальні посібники

14. Грицяк Н. В. Електронна демократія : навч. посіб. К. : НАДУ, 2015. 66 с
15. Політологія: підручник для студентів юрид. спец. вищ навч. закл. / Панов М. І., Герасіна Л. М., Журавський В. М. та ін.. 2-ге вид., переоб. і доп. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. 520 с.
16. Потульницький В. А. Теорія української політології. Курс лекцій: навч. посібник для студ. вузів. К.: Либідь, 1993. 191 с.

**Приклади оформлення бібліографічного опису у списку
використаних джерел
(з урахуванням Національного стандарту України
ДСТУ 8302:2015)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Павленко Р. М. Парламентська відповідальність уряду: світовий та український досвід. К.: Вид. ді «КМ Академія», 2002. 253 с. 2. Іщенко І. В. Політичні інститути в нестабільному середовищі: функціональні особливості монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2015. 30 с.
Два автори	1. Клімушин П. С., Серенок А. О. Електронне урядування в інформаційному суспільстві монографія. Х.: Вид-во Хар РІ НАДУ “Магістр” 2010. 312. с. 2. Войналович В. А., Кочан Н. І. Релігійний чинник етнополітичних процесів у Галичині: повоєнна радянська доба і сучасність. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. 408 с
Три автори	1. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія. Харків:ХНПУ, 2015. 338 с 2. Скиба В., Горбатенко В., Туренко В. Вступ до політології : Екскурс в історію правничо-політичної думки. К.: Основи, 1996. 718 с.
Чотири і більш авторів	1. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / За ред. Ф. М Рудича: Навч. посібник для студентів вищих

	закладів освіти. К.: Парламентське вид-во, 2002. 327 с. 2. Удосконалення державно-управлінських відносин в умовах трансформації українського суспільства: монографія / Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валецький та ін.: за заг. Ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова. К.: НАДУ, 2014. 268 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ: ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. 1728 с. 2. Українська мова: енциклопедія / ред. кол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін. Київ: “Укр.енциклопедія”, 2004. 832 с.
Багатотомні видання	Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
Автореферати дисертацій	Козак Н. А. Український консерватизм: історія і сучасність: автореф. дис. ... к. політ. наук: спец. 23.00.01. Львів, 2001. 21 с.
Дисертації	Шаян О. Л. Розробка та впровадження політичних рішень у демократичному суспільстві: дис. канд політ. наук, спец. 23.00.02. Київ: Київський НУ ім. Т. Г. Шевченка, 2005. 231 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с. 2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. No1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата

	звернення: 15.11.2017).
Архівні документи	1. Лист Голови Співки “Чорнобиль” Г. Ф. Лепіна на ім’я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об’єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63,64 зв., 71. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1-7
Частина видання книги	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров. Михайло Баймуратов: право як буття вченого: зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцать лет с экологическим правом: избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	Ключник Р. М. Популізм: теоретичні інтерпретації та політична практика. Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність. Матеріали Міжнародної наукової конференції. Дніпро, 2019. С. 9-12.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. Часопис Київського університету права 2007. № 4. С. 88–92.

Електронні ресурси	Романюк А. Україна після виборів – перспективи відповідності демократичним стандартам URL.: http://www.ji.lviv.ua/n50texts/romanyuk.htm . ://www.ji.lviv.ua/n50texts/romanyuk.htm.
---------------------------	---